

Datum
2022-12-02
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
FSN-2022-1616

Utredning

Utredning gällande Gratis busskort till Malmöbor inom funktionsstödsnämndens ansvarsområde

Utredningsuppdrag och avgränsningar

Funktionsstödsnämndens ordförande Roko Kursar har gett funktionsstödsförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för gratis busskort till Malmöbor inom funktionsstödsförvaltningens ansvarsområde.

Uppdraget delades upp i tre delar och utredningen är gjord utifrån tre olika möjliga grupper:

1. **Brukare inom daglig verksamhet**
2. **Brukare inom daglig verksamhet som inte har färdtjänst**
3. **Samtliga brukare med insats inom LSS**

Efter genomförd utredning utesluts grupp 2 ur utredningen (**Brukare med daglig verksamhet som inte har färdtjänst**). Funktionsstödsförvaltningen har ingen möjlighet att söka fram statistik över vilka brukare som beviljats färdtjänst då denna insats beviljas av serviceförvaltningen (SR). Efter att ha tillfrågat serviceförvaltningen framgår att de inte kan söka fram orsak till beviljad färdtjänst. I varje ärende görs en individuell bedömning av förutsättningar och orsaker till avslag eller bifall. För att beviljas färdtjänst krävs att du har ett funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, som ska ha en varaktighet på minst 3 månader, samt att du har väsentliga svårigheter att förflytta dig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Det som däremot inte framgår i den statistik som går att söka fram är vilken avsikt Malmöbon har att använda färdtjänsten till, att åka till daglig verksamhet kan exempelvis vara en av anledningarna, att besöka bibliotek, simhall eller dagligvaruhandel kan vara andra.

Omvärldsbevakning

Personer över 70 år i Malmö stad erhåller sedan 2018 en så kallad ”seniorbiljett”. Detta är ett busskort som skickas ut till Malmöbon på 70-årsdagen. Kortet gäller i hela Malmö stadszon men under särskilda tider som inte inkluderar några timmar under rusningstrafik på vardagar. Seniorbiljetten beslutades av kommunfullmäktige och administreras av fastighets- och gatukontoret som också äger budgetansvaret för kostnaderna för biljetten. Varje resa kostar som en enkelresa med Skånetrafiken inom stadszon och för resa 0–500 000 erhåller kommunen en rabatt på 30% av biljettkostnaden. För alla resor överstigande detta erhålls en rabatt på 50% av biljettpriset. Det är först när kortet används som kostnaden uppstår. I

dagsläget finns cirka 35 000 seniorbiljetter utskickade och det finns en nyttjandegrad på 65% (där busskortet nyttjats vid minst ett tillfälle).

Utöver biljettpriset finns en administrativ kostnad på 20 kronor per kort och kalenderår och denna avgift utgår oavsett om kortet används av Malmöbon eller inte. Den totala prognostiserade kostnaden för seniorbiljetten i Malmö stad 2022 är 28 miljoner kronor.

I några kommuner har kollektivtrafik gjorts avgiftsfri för alla i samhället och där har erfarenheterna varit blandade med både positiva och negativa aspekter. Exempel på kommuner som infört avgiftsfri kollektivtrafik är Avesta och Kristinehamn. Positiva effekter kan vara exempelvis minskat koldioxidutsläpp och en ökad möjlighet till rörlighet oavsett ekonomiska förutsättningar. Bland de negativa aspekterna finns folkhälsoperspektivet där mer slentrianmässigt nyttjande av tåg- och busstrafik i stället för att gå eller cykla, särskilt korta sträckor, kan ha negativa hälsoeffekter.¹

Funktionsstödsförvaltningen har själva genomfört en utredning kring förutsättningar för busskort till brukare inom daglig verksamhet i samband med ett Malmöinitiativ 2018. I utredningen kontaktades då Luleå kommun som är en av de kommuner där brukare inom daglig verksamhet har fått gratis busskort för att kunna resa till och från sin arbetsplats. I Luleå kommun fick socialnämnden ett tillskott från kommunfullmäktige för att kunna erbjuda brukare busskortet. Luleå har drygt 400 personer inom daglig verksamhet, att jämföra med Malmös knappa 900 brukare inom daglig verksamhet. I funktionsstödsnämndens svar 2018 konstaterades att på grund av ett begränsat ekonomiskt utrymme behövde förvaltningen prioritera insatser som är lagstadgade men att nämnden avsåg fortsatt följa frågan för att bevaka så att brukare inte hindras att delta i daglig verksamhet på grund av resekostnadsskäl. Gratis busskort till daglig verksamhet (eller annan transport tillhandahållen av kommunen) finns i ett flertal kommuner i Sverige.

Biljettalternativ för uträkning

Aktuell utredning har utgått från kostnader som beräknats för Skånetrafikens 30-dagarsbiljett inom stadszon i Malmö som hade möjliggjort resor under dygnets alla timmar, veckans alla dagar, inom stadens gränser. En enkelresa med Skånetrafiken inom stadszon i Malmö kostar i dagsläget 28 kronor medan en 30-dagarsbiljett kostar 569 kronor i månaden, båda gäller för resor inom hela staden. Samtliga nämndens dagliga verksamheter i dagsläget ligger innanför denna gräns. Både biljettkostnader för och administrationen av de olika biljettyperna gör att 30-dagarsbiljett är mest fördelaktigt varför uträkningarna utgått från detta alternativ. Förutom kostnadsmässiga fördelar erbjuder en 30-dagarsbiljett också möjlighet till ökad frihet och delaktighet för den enskilde.

En del kommer naturligtvis inte att utnyttja sitt busskort och därmed faller en del av den beräknade kostnaden bort men exakt vilken nyttjandegrad ett kostnadsfritt busskort skulle ha är svårt att förutspå. Flera andra utredningar har utgått från en nyttjandegrad på cirka 50% men efter samtal med fastighets- och gatukontoret om seniorbiljetten framkom att seniorbiljetten har en högre nyttjandegrad än så på 65%. Det går heller inte att förutspå hur

---

¹ J. Ahlm och J. Hultén, Avgiftsfri kollektivtrafik för alla - En forskningsöversikt med fokus på orsaker och konsekvenser, Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafik, 2020

ett eventuellt avtal med Skånetrafiken skulle kunna utformas varför uträkningarna utgått från de siffror som går att fastställa i dagsläget.

Grupp 1: Brukare inom daglig verksamhet

Personer med insatsen daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har generellt lägre inkomster än många andra grupper. För gruppen utgörs inkomsten i många fall av ersättning från Försäkringskassan i form av aktivitetserättning (personer under 30 år) eller sjukersättning. Dessa ersättningstyper utgår till personer som troligen aldrig kommer att kunna arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning.

Vid deltagande i daglig verksamhet betalas habiliteringsersättning ut. När utredningen till Malmöinitiativet genomfördes 2018 uppgick habiliteringsersättningen till 8 kronor per timme och ett busskort innebar risk för att brukaren led ekonomisk förlust av resekostnaderna till och från den dagliga verksamheten i förhållande till habiliteringsersättningen. Sedan dess har habiliteringsersättningen höjts vid två tillfällen och uppgår idag till 16 kronor i timmen.

Kostnadsberäkning för brukare inom daglig verksamhet (Cirka 900 brukare)

30-dagarsbiljett för brukare inom daglig verksamhet

900 brukare x 569 kronor för en 30-dagarsbiljett = 512 100 kronor per månad

512 100 kronor x 12 månader = 6 145 200 kronor per år

Om nyttjandegraden skulle vara samma som för seniorbiljetten, det vill säga 65%, skulle årskostnaden uppgå till 3 994 380 kronor.

Grupp 3: Samtliga brukare med LSS-insats

Den tredje gruppen som utredningen genomförts utifrån är samtliga brukare med LSS-insats. Antalet unika brukare inom nämndens ansvarsområde med beviljad LSS-insats (9§2 – 9§10) uppgår till cirka 2200 personer. LSS-lagen innehåller varierande insatser med varierande längd och administrationen av busskort till denna grupp hade varit mer omfattande än för gruppen inom daglig verksamhet. Malmöbor över 70 år är en relativt konstant grupp medan funktionsstödsnämndens brukare som skulle vara aktuella för gratis busskort förändras hela tiden och stundtals med kort varsel.

Kostnadsberäkning för samtliga brukare med LSS insats 9§2 - 9§10 (Cirka 2200 brukare)

30-dagarsbiljett för samtliga brukare med LSS-insats

2200 brukare x 569 kronor för en 30 dagarsbiljett = 1 251 800 kronor per månad

1 251 800 kronor x 12 månader = 15 021 600 kronor per år

Om nyttjandegraden skulle vara samma som för seniorbiljetten, det vill säga 65%, skulle årskostnaden uppgå till 9 764 040 kronor

Frågeställningar

Vid en eventuell fortsättning av ärendet vill förvaltningen lyfta några utvalda punkter att särskilt beakta.

- Hur skulle gratis busskort till brukare finansieras?
- Vilken grupp ska omfattas av ett eventuellt gratis busskort och vilket är busskortets syfte?
- Vilka kostnader tillkommer för administration av busskort?
Utredningens uträkningar inkluderar inte kostnader för administration.
- Hur ska administrationen av busskorterna hanteras och av vem?
Hur hanteras exempelvis sekretess på ett korrekt sätt om en annan part ska vara delaktig i administration av busskort?
- Hur följs brukarnas rätt till busskort vid kortare insatser eller förändrade behov?

Slutsats

Funktionsstödsförvaltningen har genomfört utredningen utifrån angivna delar och visat på kostnader och aspekter att ta hänsyn till vid en eventuell fortsättning av ärendet.

Utredningen visar på att ett gratis busskort för funktionsstödsnämndens målgrupp skulle medföra kostnader som förvaltningen utifrån sin ekonomiska situation i dagsläget inte mäktar med. Det finns också en rad förutsättningar som kräver fortsatt utredning om nämnden beslutar att ärendet ska utredas vidare. Dock visar utredningen att ett gratis busskort till brukare är genomförbart och skulle kunna ha positiv inverkan på funktionsstödsnämndens målgrupper.